

Л/Р
73935

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут інформаційних та соціальних технологій

(повне найменування інституту/факультету)

кафедра економіки та моделювання ринкових відносин

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

бакалавра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Ломбардна діяльність у системі фінансових послуг»

«Collateral activities in the financial services»

Виконала: студентка заочної форми навчання
Напрямок підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
Арзуманян Тетяна Олександрівна

Керівник Лазарева Л. В.

Рецензент к.е.н. доц. Столбуненко Н. М.

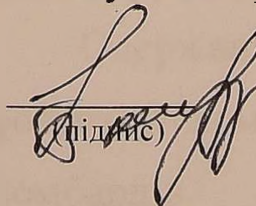
Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 9 від 29 травня 2017 року.

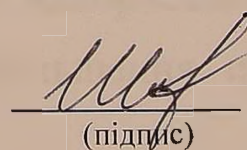
Захищено на засіданні ЕК № ____
протокол № ____ від ____ 2017 р.

Оцінка ____ / ____ / ____
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

(підпис) Журавльова Т. О.

(підпис)

Шлафман Н. Л.

Одеса – 2017

790053

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота містить 86 сторінок 15 таблиць, 7 рисунків, список літератури з 61 найменування, 1 додаток.

Предметом дослідження є процес здійснення професійної діяльності ломбардів на ринку фінансових послуг.

Об'єктом дослідження виступають ломбардні установи та їх роль і значення у складі ринку фінансових послуг.

Мета дипломної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних і методичних підходів до формування взаємозв'язку між системами діяльності ломбардів та фінансових послуг. Розробка практичних рекомендацій щодо впровадження методичних засад ціноутворення на ломбардні послуги.

Завданнями роботи є: узагальнити найвагоміші положення теорії ломбардної діяльності в системі фінансових послуг та їх правове регулювання в Україні; визначити та проаналізувати фінансовий стан діяльності ломбардів порівняно зі станом діяльності фінансових компаній та юридичних осіб (лізингодавців); проведено оцінку соціально-економічних та фінансових показників стану діяльності ломбардів в Україні; виявити особливості розвитку ломбардної діяльності в Україні; сформулювати рекомендації досліджень щодо маркетингової, фінансової та інвестиційної стратегій щодо діяльності ломбардів; запропонувати рекомендації щодо методів ціноутворення на ломбардні послуги.

За результатами дослідження сформульовані теоретичні та практичні аспекти щодо підтримки та удосконалення професійної діяльності ломбардів у системі фінансових послуг України.

Одержані результати можуть бути використані при формуванні стратегії розвитку ломбардної діяльності для збільшення продажу фінансових послуг ломбардів.

Рік виконання дипломної роботи 2015

Рік захисту роботи 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОМБАРДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	7
1.1. Основні теоретичні положення ломбардної діяльності.....	7
1.2. Правове регулювання діяльності ломбардів в Україні.....	15
1.3. Історія розвитку ломбардної справи у світі та в Україні....	25
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА АНАЛІЗ ЛОМБАРДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	30
2.1. Фінансовий стан та аналіз ломбардів порівняно з іншими видами небанківських фінансово-кредитних установ.....	30
2.2. Аналіз основних економічних показників діяльності ломбардів.....	39
2.3. Розвиток ломбардної діяльності в Україні.....	46
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОМБАРДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ	51
3.1. Підходи щодо формування стратегій розвитку суб'єктів господарювання.....	51
3.2. Обґрунтування вибору стратегії розвитку ломбардної діяльності.....	57
3.3. Методологічні засади ціноутворення на ломбардні послуги.....	71
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	81
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Сучасні реалії функціонування та розвитку системи фінансових послуг в Україні вимагають нові вимоги до організації діяльності суб'єктів системи фінансових послуг. Науково-технічний прогрес і стрімка динаміка зовнішнього економічно-соціального середовища потребують вдосконалення механізмів, систем і процесів організації управління фінансовими послугами.

Актуальність теми. Сучасний стан ломбардної діяльності в системі фінансових послуг характеризується помітним зростанням кількості ломбардних установ та якістю їхнього обслуговування – відповідно, ломбарди збільшують свою конкурентоспроможність поряд з іншими суб'єктами, які функціонують на ринку фінансових послуг. Збільшення конкурентоспроможності значить поліпшення якості фінансових послуг ломбардів та розширення різноманітності переліку цих послуг, що викликає зацікавленість у потенціальних клієнтів фінансових послуг ломбардів та висуває ломбардам істотно нові умови щодо рівня обслуговування клієнтів.

У зазначених умовах необхідним є зрозуміти, яке майбутнє може мати система фінансових послуг завдяки ломбардам, та як кількісно та якісно ломбардна діяльність впливає на розвиток і становлення ринку фінансових послуг.

Дослідженню питання значимості ломбардної діяльності в системі фінансових послуг присвячено ряд робіт зарубіжних і вітчизняних науковців, таких як: Тарасюк М.В., Базилевич В. Д., Леваєва Л. Ю., Барановський О. І., Фурман в. М., Слюсаренко О. О., Бутенко К. Б., Абакуменко О. В., Науменко С. В., Ксьондз С. М., Гриньов А. В., Арачій В. І., Оленев Н. І., Ален Ф., Кремерсу Дж. Ті інші.

Незважаючи на широкий спектр охоплених дослідженнями питань, недостатньо опрацьованими як у науковому, так і в організаційно-практичному аспектах залишається розв'язання проблем щодо підвищення стійкості та конкурентоспроможності ломбардів та ломбардної діяльності у системі фінансових послуг, та зрозуміти - за допомогою яких важелів впливу можливо позитивно вплинути на рівень ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг.

Теоретично-методичне та прикладне значення та важливість розв'язання зазначених проблемних питань зумовлює актуальність обраної теми, визначає мету, завдання та логіко-структурну побудову випускної роботи.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методичних підходів до формування взаємозв'язку між системою діяльності ломбардів та системою фінансових послуг. Також розробка практичних рекомендацій щодо впровадження та оцінювання рівня ефективності діяльності послуг ломбардних установ, поліпшення умов ведення ломбардного бізнесу та популяризація ломбардів серед клієнтів.

Для досягнення мети в роботі поставлено і вирішено такі наукові та прикладні завдання:

- узагальнено найвагоміші положення теорії ломбардної діяльності в системі фінансових послуг;
- визначено стан правового регулювання ломбардної діяльності в Україні;
- досліджено історичні аспекти розвитку ломбардної справи у світі та в Україні;
- визначено та проаналізовано фінансовий стан діяльності ломбардів порівняно зі станом діяльності фінансових компаній та юридичних осіб (лізингодавців);
- проведено оцінку соціально-економічних та фінансових показників стану діяльності ломбардів в Україні;
- виявлено особливості розвитку ломбардної діяльності в Україні;
- визначено підходи щодо формування стратегій розвитку суб'єктів господарювання;
- обґрунтовано вибір стратегії розвитку ломбардної діяльності;
- запропоновано рекомендації щодо методів ціноутворення на ломбардні послуги.

Об'єктом дослідження є: ломбардні установи та їх роль і значення у складі ринку фінансових послуг.

Предметом дослідження є процес професійної діяльності ломбардів на ринку фінансових послуг, поліпшення якості фінансових послуг ломбарду за допомогою методів ціноутворення та стратегічних методів.

Методи дослідження. Теоретичне підґрунтя дослідження формує система загальнонаукових і спеціальних методів, які концептуально дозволяють здійснити комплексне дослідження процесів надання фінансових послуг ломбардами, вирішити поставлені науково-прикладні завдання.

При обґрунтуванні теоретико-методичних засад дослідження використано методи наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу й синтезу; при здійсненні галузевого аналізу та формуванні аналітичної оцінки існуючих систем зіставлення якості та попиту на фінансові послуги ломбардів - методи статистичних порівнянь. Розробка практичних рекомендацій та обґрунтування прикладних аспектів поліпшення умов надання фінансових послуг ломбардами та збільшення популяризації користування споживачами цих послуг.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, монографічні праці вітчизняних і зарубіжних науковців, публікації в економічних періодичних виданнях; офіційні матеріали Національної комісії, що здійснює держане регулювання ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), статистичні дані Всеукраїнській асоціації ломбардів.

Основні наукові положення, результати та висновки випускної роботи обговорювалися на наукових конференціях, зокрема на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Фінансові аспекти регіонального розвитку: стан, проблеми, перспективи», м. Одеса, 24-25 листопада 2014 року ОНУ імені І. І. Мечникова та 71-й студентській науковій конференції «Актуальні проблеми економіки: теорія і практика», м. Одеса, 23-24 квітня 2015 року ОНУ імені І. І. Мечникова.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження теоретичних та практичних питань регулювання ломбардної діяльності як інструменту впливу на економічний розвиток країни зроблено наступні висновки:

1. На сучасному етапі розвитку вітчизняного ринку фінансових послуг актуалізуються питання вдосконалення його інституційного середовища з урахуванням перспективних макроекономічних тенденцій, сучасних підходів економічного регулювання та позитивного зарубіжного досвіду. Досвід країн із розвинутою та трансформаційною економікою свідчить, що ломбарди є одними з перших та залишаються найбільш консервативними установами з надання послуг кредитування, мають достатньо високий рівень прибутковості та значний рівень попиту на надавані послуги населенню. Підхід розвинутих країн до регулювання ломбардної діяльності є важливим для застосування, з огляду на доцільність зниження ставки кредитування, завдяки багаторічному досвіду функціонування ломбардів та належного рівня управління системою інститутів фінансового посередництва.

2. Ломбарди є важливими спеціалізованими фінансово-кредитними інститутами, що здійснюють перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами підприємницької діяльності та населенням і виконують певну функцію економічної стабілізації, зменшуючи рівень соціальної напруженості у короткостроковому періоді. Обґрунтовано необхідність подальшого розвитку ломбардної діяльності, підвищення дієвості державного регулювання даної складової ринку фінансових послуг, забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності фінансових посередників. Важливим є постійне вдосконалення організаційних, інституційних та функціональних складових ринку фінансових послуг, що має супроводжуватись активізацією інвестиційних процесів як інтенсивного фактору економічного зростання.

3. Ломбардна діяльність на території українських губерній почала розвиватися у другій половині дев'ятнадцятого століття, що позитивно позначилось на зростанні обсягів наданих позик та рівня економічної активності.

На початку двадцятого століття відбувався активний розвиток фінансової системи, що у свою чергу, супроводжувалось розширенням кількості приватних, державних та муніципальних ломбардних установ, зменшенням вартості кредитів та зростанням обсягу фінансових операцій. У радянський період, роль ломбарду як інституту кредитування населення була суттєво знижена, що у певній мірі, вплинуло на розвиток ринку фінансових послуг у цілому. З кінця вісімдесятих років двадцятого століття ломбардна діяльність поступово почала відновлювати свої позиції у сфері споживчого кредитування.

4. Із початком формування самостійної фінансової системи відбувалось становлення перших приватних ломбардів. Поступово здійснювалось формування інституційних засад ломбардної діяльності, підвищувався рівень ефективності державного регулювання діяльності небанківських фінансових посередників. У період стійкого економічного зростання, ринок фінансових послуг та ломбардна діяльність зокрема, розвивалась достатньо динамічно – на початок 2008 року кількість ломбардів досягла 315 одиниць. Водночас, із початком прояву кризових явищ, які суттєвим чином відобразились на фінансовому ринку, обсяги фінансових послуг, що надавались ломбардами, лише зростали, в тому числі у 2011 році на п'ятдесят відсотків у порівнянні з минулим роком. Загальна кількість даних установ за останні п'ять років збільшилась на 44,7 відсотка.

5. За період 2008-2014 років обсяги виданих кредитів ломбардами збільшились, що свідчить про зростаючий попит населення на послуги зазначених установ на етапі трансформаційних перетворень фінансово-економічної системи, що характеризується підвищенням вимог до отримання споживчих кредитів банками, зменшенням обсягів кредитування кредитними спілками.

6. Ломбардна діяльність на сучасному етапі розвивається достатньо динамічно, водночас з метою вдосконалення інституційних засад її розвитку важливим є підвищення показника мінімального розміру статутного капіталу ломбарду, що сприятиме підвищенню конкуренції та ефективності роботи даної фінансової установи, а також забезпечить клієнтам ломбардів захист їх інтересів на відповідному рівні; посилення критеріїв до приміщень, де зберігатимуться речі, отримані ломбардом в заклад або на зберігання; поступове підвищення рівня

матеріальної відповідальності ломбарду перед клієнтом; здійснення перманентного контролю за діяльністю даних установ та покращання якісного рівня пруденційного контролю у сфері фінансового посередництва в цілому.

7. Суттєвий вплив на дієвість фінансово-кредитного механізму ломбарду здійснює сукупність відповідних ендогенних факторів, зокрема обсяг оборотного капіталу, розмір наданого кредиту, процента ставка за кредитом, оцінка вартості заставного майна, форми його можливої реалізації тощо. До важливих екзогенних факторів впливу належать ціна золота та інших дорогоцінних металів, що встановлюються центральним державним органом, що здійснює формування грошово-кредитної політики, рівень попиту серед населення на споживчі кредити, індексу споживчих цін, рівень конкуренції на ринку позикового капіталу, різноманітні інституційні чинники. Запропоновано положення щодо підвищення рівня ефективності фінансової діяльності ломбарду в частині економічного обґрунтування показників процентної ставки за кредитом, дисконтованого доходу фінансової установи, оптимізації співвідношення наданих кредитів та прийнятого під заставу майна.

8. Важливим є подальше вдосконалення інформаційно-аналітичного механізму ломбарду, що направлено на посилення дієвості управління фінансової установи.

9. Подальше удосконалення ломбардної діяльності сприятиме підвищенню дієвості ринку фінансових послуг та соціально-економічному розвитку в цілому. Визначено, що пріоритетними напрямками розвитку даної діяльності є забезпечення процесу формування нормативно-правової бази щодо ломбардів, діяльність яких регулюється нормативними актами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; забезпечення прозорості діяльності цих установ; запровадження системи нормативів для ломбардних установ; вдосконалення порядку формування резервів на можливі витрати при здійсненні операцій кредитування; підвищення освіченості та поінформованості користувачів фінансових послуг ломбардів; поступове підвищення рівня їх капіталізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. А. А. Казимагомедов/А. А. Гаджиев, ученик – «Деньги, Кредит, Банки», издательство «Экзамен» Москва, 2007.
2. Аранчій В.І. Фінансова стратегія у системі управління підприємством [Текст] /В.І. Аранчій, О.П. Зоря //Вісник Полтавської державної аграрної академії – 2010. – №2. – С. 156–159.
3. Арутюнян С.С. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси у діяльності банків і небанківських інститутів в сучасних умовах [Текст] / С.С. Арутюнян //Вісник соціально-економічних досліджень, Одеський національний економічний університет, Одеса. – 2012. - № 47. С. 6-14.
4. Базилевич В.Д./Баластрик Л.О. Державні фінанси. Навч.посібник – К: Атіка, 2010.- 368с.
5. Бандурка О. М / Попова С. М., учебное пособие – «Налоговое право», издательство «Центр учебной литературы» Киев, 2012.
6. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. – 504 с.
7. Виханский О.С., Наумов А. И. Менеджмент: Учебник. — 3-е изд. — М.: Экономистъ, 2003.— 528 с.
8. Господарський кодекс України 16.01.2003 № 436-IV, редакція від 26.04.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
9. Двуреченська О. С. Катеринославський міський ломбард: заснування та особливості діяльності [Текст] / О. С. Двуреченська // Гуманітарний журнал. – 2011. – №1-2. – С.92–99.
10. Деньги, кредит, банки : учебник / коллектив авторов ; под ред. О.И. Лаврушина. — 11-е изд., перераб и доп. — М. : КНОРУС, 2013. — 448 с.
11. Деньги. Кредит. Банки: Учебник. / Под ред. Г. Н. Белоглазовой Белоглазова Г. Н. – М.: Высшее образование, 2009. – 392 с.

12. Доклад городской управы по вопросу открытия в г. Екатеринославе городского ломбарда [Текст] // Журнал Екатеринославской городской Думы за 1904 год. – Екатеринослав, 1904. – С. 5–14, 20.
13. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» 19.11.1992 № 2801-ХІІ, редакція від 13.06.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
14. Закон України «Про банки та банківську діяльність» 07.12.2000 № 2121-ІІІ, редакція від 26.04.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
15. Закон України «Про господарські товариства» 19.09.1991 № 1576-ХІІ, редакція від 14.05.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
16. Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контрол за операціями з ними» 18.11.1997 № 637/97-ВР, ред. від 02.12.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/637/97-%D0%B2%D1%80>.
17. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» 15.05.2003 № 755-ІV, редакція від 26.05.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
18. Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» 18.11.2003 № 1255-ІV, ред. від 06.11.2014 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>.
19. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» 24.02.1994 № 4004-ХІІ, редакція від 01.01.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.
20. Закон України «Про заставу» 02.10.1992 № 2654-ХІІ, редакція від 06.11.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.

21. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» 06.07.1995 № 265/95-ВР, редакція від 01.01.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80>.
22. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності 01.06.2000 № 1775-III», ред. від 06.02.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>.
23. Закон України «Про підприємництво» 07.02.1991 № 698-XII, редакція від 05.04.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
24. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» 12.07.2001 № 2664-III, редакція від 06.02.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-1>.
25. Закон України «Про ціни і ціноутворення» 21.06.2012 № 5007-VI, ред. від 05.01.2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
26. Казьмирчук Г.Д. Ломбардна справа на Півдні України в кінці XIX – на початку XX ст. : джерелознавчий аспект [Текст] / Г. Д. Казьмирчук, М. Г. Казьмирчук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – К. : ВПЦ Київський університет, 2005. – Вип. 77–79. – С.71–74.
27. Казьмирчук М.Г. До питання про створення ломбардів у місті Києві [Текст] / М. Г. Казьмирчук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія. Історія. – 2005. – Вип. 77–79. – С. 71–74.
28. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент : підручник [Текст] / Г. І. Кіндрацька. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2010. – 406 с.
29. Классики менеджмента: Энциклопедия Пер. с англ. [Текст] / Под ред. Уорнера М. – С-Пб. : Питер, 2001. – 1168 с.
30. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія й практика: Навч. Посіб. – К.: Знання, КОО, 2012.- 303с.

31. Ломбардний бізнес: тенденція сьогодення – динамічний розвиток //Україна Бізнес від 15 червня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrbizn.com/.../27>.
32. Мазур О.Є. Ринкове ціноутворення: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 480 с.
33. Мица Н.В. Економічна сутність та роль фінансової стратегії в системі управління підприємством [Текст] / Н.В. Мица, В.В. Мица // Вісник Запорізького національного університету – 2010 – №3. – С.239–247.
34. НАН України. Секція суспільних та гуманітарних наук. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави. Національна доповідь.
35. Ніколаєв Ю.О. Економічна теорія: методичний посібник, рек. ОНУ ім. І.І.Мечникова, 2012р. – 40с.
36. Отчет Николаевского городского ломбарда Херсонской губернии за 1900 год. [Текст] – Николаев, 1901. – С. 6.
37. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації ломбардів [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://lombard.org.ua>.
38. Офіційний сайт ломбарду «Скарбниця» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.skarb.com.ua/tu/about/>.
39. Офіційний сайт мережі ломбардів «Комод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lombard-komod.ua/>.
40. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
41. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.dfp.gov.ua>.
42. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Огляд ринків: 2005 – 2014 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-finansovih.html>.

43. Офіційний сайт ПТ "Київський міський ломбард "Меленчук і К" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://glombar.d.at.ua/>.
44. Податковий кодекс України 02.12.2010 № 2755-VI, редакція від 11.06.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
45. Положення «Про порядок надання фінансових послуг ломбардами» від 26.04.2005 № 3981 з доповненнями до 2013 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>.
46. Положення про Державну пожежну охорону 26 липня 1994 р. N 508, ред. від 19.11.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/508-94-%D0%BF>.
47. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні» 22.06.1999 № 1109, редакція від 23.07.2014 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1109-99-%D0%BF>.
48. Проект закону «Про ломбарди і ломбардну діяльність». [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45078.
49. Системный анализ в экономике и организации производства: Учебник [Текст] / С. А. Валуев, В. Н. Волкова, А. П. Градов и др.; под общ. ред. С. А. Валуева, В. Н. Врлковой. – Л. : Политехника, 1991. – 398 с.
50. Стародубцева Е.Б. Основы банковского дела, підручн. – М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2007. – 256с.
51. Сучасний стан та перспективи розвитку небанківських кредитно-фінансових інститутів на фінансовому ринку / Л. Ю. Леваєва // Формування ринкових відносин в Україні. - 2012. - № 6. - С. 195-200. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2012_6_43.pdf
52. Тараненко І.В. Маркетингові стратегії розвитку та конкурентоспроможності соціально-економічних систем в умовах глобалізації: Монографія [Текст] / І.В. Тараненко та ін. – Д. : Вид-во ДУЕП, 2010. – 304 с.

53. Указ президента України «Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності» 23.07.1998 № 817/98, редакція від 08.06.2004 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/817/98>.
54. Указ Президента України «Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» 10.12.2001 № 1199/2001, ред. від 06.04.2004 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1199/2001>.
55. Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму» 22.07.2003 № 740/2003 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/740/2003>.
56. Факторинг в Україні: стан та перспективи розвитку / Л. Ю. Леваєва // Економічний вісник університету. - 2014. - Вип. 23(1). - С. 222-227. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2014_23\(1\)_42.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2014_23(1)_42.pdf).
57. Фінансова грамотність : навч. посібник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2013. – 311 с.
58. Формування фінансової стратегії розвитку ломбардних установ / Л. Ю. Леваєва // Економічний вісник університету. - 2014. - Вип. 22(1). - С. 226-230. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2014_22\(1\)_42.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2014_22(1)_42.pdf).
59. Цивільний кодекс України 16.01.2003 № 435-IV, Редакція від 06.06.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
60. Экономико-математическое моделирование производственных систем: учеб. пособие [Текст] / В. С. Иозайтис, Ю. А. Львов. – М. : Высш. шк., 1991. – 192 с.
61. Экономическая теория: политэкономия: Учебник / Э45 Под ред. В.Д. Базилевича. — М.: Рыбари; К.: 2009.— 870 с.